

HENKILÖKOHTAISESTI

Olli-Pekka Vainio – tutkijan tiellä taivaltaja

Monen miehen tie on vienyt seurakuntaan naisen kautta. Niin kävi Olli-Pekka Vainionkin kohdalla. Tavattuun 16-vuotiaana nykyisen vaimonsa Sallan hän alkoi osallistua seurakunnan toimintaan aktiivisesti kotikaupungissaan Mikkelissä. Seurakuntanuorena hengelliset asiat alkoivat avautua. Lukion ensimmäisellä luokalla nuori mies pohti ahdistuneena, mikä hänestä tulisi isona. Monet rukoukset toivat rauhan: asia selviää aikanaan.

Ylioppilaskirjoitusten jälkeen oli muutamia vaihtoehtoja, mutta sisäinen pakko sai hänet hakemaan teologiseen tiedekuntaan. – En voinut valita muuta, Olli toteaa.

Opintovaiheessa Tuomo Mannermaan professoriluennot jättivät syvän jäljen Vainion mieleen. – Vaikka luennot olivat paikoitellen aika vaikeita, Mannermaan persoonassa ja tavassa tehdä teologiaa näkyi syväisyys ja hengellinen ulottuvuus. Ne omituisella tavalla puhuttelivat.

Pro gradu -työtä tehdessään Vainio sai palautetta, jossa hänen toivottiin jatkavan opintoja gradua pidemmälle. Tällä hetkellä Vainio viimeistelee systemaattisen teologian laitoksella väitöskirjaansa, joka käsittelee vanhurskauttamisopin kehitystä varhaisessa luterilaisuudessa.

Vaikeasti, selkeästi vai hullusti?

Millainen kuva sinulla oli tutkijoista perustutkintovaiheessa?

– En tuntenut ketään tutkijaa, mikä kertoo tutkijoista paljon. He eivät näy juuri missään.

Tutkijoihin liitetään paljon ennakkokäsityksiä. Toki tutkijat istuvat kirjas-toissa ja lukevat pölyisiä kirjoja, mutta yksinäisen puurtamisen lisäksi Vainio korostaa tutkijakollegojen merkitystä yliopistolla ja STI:ssä.

Tutkijana lähestymistapaa uskoon joutuu usein pohtimaan.

– Teologia on vaikeaa. Jos siitä halutaan tehdä yksinkertaista, menetetään helposti koko homma. Vaikeus on siinä, että tulee olla hullu ymmärtääkseen, niin kuin Paavalin sanoo. Puhtaan järkiperäinen lähestymistapa ei avaa täysin sitä, mistä on kyse.

Vainio mainitsee C. S. Lewisin vertauksen: On aurinkoinen päivä ja pimeässä puutarhavajan katossa on reikä. Tuosta reiästä valonsäde heijastuu valaisten hiukan pimeää vajaa. Valonsädettä voi tarkkailla ulkopuolelta ja analysoida sitä. Tarkastelu kuitenkin muuttuu, kun astuu itse valonsäteeseen alle. Tällöin näkee puut ulkona, pilvet

ja lopulta itse auringon, josta säde tulee. – Tutkijan ja papin suurin haaste on pitää nämä kaksi näkökulmaa tasapainossa. Täytyy ymmärtää, mitä uskoo ja miksi uskoo ja pitää huolta siitä, että oikeasti uskoo ja elää myös sen mukaan.

Aivokarkkeja ja alivaltioshteereitä

Mikä saa tutkijan nauramaan? Olli-Pekka Vainio pohtii kysymystä kuumeisesti ja päätyy alivaltioshteeri-tyyppiseen huumoriin, jossa tavanomaisista asioista tehdään absurdeja.

Elokuvat ovat myös hyvää vastapainoa intensiiviselle työlle. – Elokuvat ovat nollauspuuhaa, aivokarkkeja, jotka eivät vaadi mitään. Hyvissä elokuvissa on toki tasoja, jotka vaativat analyttistä ajattelua.

Puolitoistavuotias Elias-poika on tuonut isälleen myös paljon uusia pohdintoja. – Lapsen hoitaminen ja hänen kanssaan leikkiminen palauttaa todellisuuteen ja tajun siitä, mikä on lopulta tärkeintä, jostaan ylpeä isä kertoo.

Tutkija on tutkija isänäkin, sillä esimerkiksi lapsen kielenkäyttöä tarkastellessa pääsee Vainion mukaan olennaisiin filosofisiin teemoihin. –Lapsi tajuaa luonnostaan, että kielen käsitteet ovat abstraktioita.

Rakentavaa teologiaa

Teologisessa instituutissa työnsä tänä syksynä systemaattisen teologian tutkijana aloittanut Vainio on ollut STI:n aktiivikävijä opiskeluaikanaan. – Jos tiedekunnassa esitettiin, että jokin asia on näin, STI:ssä menttiin pidemmälle ja sanottiin, miksi jokin asia on niin tai miksi se ei ole niin. STI tarjosi tilaisuuden harrastaa teologiaa ehkä hieman avoimemmassa ilmapiirissä kuin yliopistolla.

Mitä mieltä Vainio on kuuluisasta teologian opiskelijoihin liitettävästä lau-

sahduksesta "Aloitti Hengessä, lopetti Helsingissä"?

– Olen nähnyt myös toisenlaisia tapauksia, joissa tiedekunnassa asiat ovat selkiytyneet. Tiedekuntaa ei voida pitää yksiselitteisen pahana instanssina, joka tuhoaa ihmisen uskon. Kyllä asiat ovat hirveän paljon myös yksilöstä kiinni. Jos tiedekunnassa opetettavaa kriittistä asennetta soveltaa myös tiedekuntaan itseensä, se asettaa asiat oikeaan suhteeseen.

Rakkaudesta kirjoihin

Olli-Pekka Vainion työmatkat kotikaupungista Riihimäeltä Helsinkiin sujuvat myös työn merkeissä. Junassakin syntyy tekstiä, tai matka taittuu kirjaa lukien. Hän pyrkii lukemaan teologisen kirjallisuuden lisäksi myös kaunokirjallisuutta.

– Luen liian vähän muuta kuin teologista kirjallisuutta. Työkseen kirjoittavia suositellaan lukemaan myös kaunokirjallisuutta, koska se pitää kielen elävänä ja estää kielen kankeutumista.

Nuori tutkija on aina pitänyt kirjoista. Tutkijan työn toimenkuva sopii hänelle eikä mies peittele sitä, kuinka tutkijana oleminen on hänelle unelmatoimenkuva. – Tutkimustyö haastaa ja tarjoaa henkilökohtaisen vapauden sekä sisällön että ajankäytön suhteen. Koen, että tutkijana pystyn parhaiten palvelemaan.

Mutta mikä Raamatun kohta on ollut hänelle puhuttelevin elämän varrella?

– 16-vuotiaana Jobin kirjan lopussa oleva kohta avasi oikeastaan koko uskon olemuksen: "Sinä kysyit: Kuka on tämä, joka näin peittää minun tarkoitukseni mielettömillä puheillaan? Minä se olen. Olen puhunut mitään ymmärtämättä asioita, joita en käsittä – ne ovat minulle liian ihmeellisiä. Sinä sanoit: Kuuntele nyt kun minä puhun. Nyt minä kysyn sinulta ja sinä vastaat." Job 42:3–4.

Päivi Loukusa, teol. yo

